នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង
នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

ឯកសារបកប្រែ
TRANSLATION/TRADUCTION
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ (Date): 05-Jul-2012, 10:51
CMS/CFO: Uch Arun

ព័ត៌មានពិស្តារនៃការដាក់ឯកសារ

សំណុំរឿងលេខ	:	០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/អជសដ
ដាក់ទៅ	:	អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង
ថ្ងៃដាក់	:	ថ្ងៃទី៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១២
ភាគីអ្នកដាក់	:	សហព្រះរាជអាជ្ញា
ភាសាដើម	:	អង់គ្លេស

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ

ប្រភេទឯកសារដែលស្នើឡើងដោយភាគីដាក់ឯកសារ: សាធារណៈ ឧបសម្ព័ន្ធសម្ងាត់ និងឧបសម្ព័ន្ធសាធារណៈ

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារកំណត់ដោយអង្គជំនុំជម្រះ: សាធារណៈ/Public

ប្រភេទនៃចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ:

ការពិនិត្យចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារបណ្តោះអាសន្នឡើងវិញ:

ឈ្មោះមន្ត្រីដែលបានពិនិត្យ:

ហត្ថលេខា:

សំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាសុំឲ្យទទួលយកចម្លើយសាក្សីនានាដែលទាក់ទងនឹងដំណាក់កាលទី២ នៃការជម្លៀសប្រជាជន និងបញ្ហាភស្តុតាងផ្សេងទៀត ជាមួយឧបសម្ព័ន្ធសម្ងាត់ I, II, III, និងឧបសម្ព័ន្ធ IV សាធារណៈ

អ្នកដាក់ឯកសារ:	អ្នកទទួលឯកសារ:	ចម្លងជូន:
សហព្រះរាជអាជ្ញា:	**អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង:**	**ជនជាប់ចោទ:**
លោកស្រី ជា លាង	ចៅក្រម និល ណុន, ប្រធាន	នួន ជា
លោក Andrew CAYLEY	ចៅក្រម Silvia CARTWRIGHT	អៀង សារី
	ចៅក្រម យ៉ា សុខន	ខៀវ សំផន
	ចៅក្រមJean-Marc LAVERGNE	
	ចៅក្រម យូ ឧត្តរា	**មេធាវីការពារក្តីជនជាប់ចោទ:**
		លោក សុន អរុណ
		លោក Michiel PESTMAN

សហមេធាវីនាំមុខតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីៈ	លោក Victor Koppe
	លោក អាង ឧត្តម
ពេជ អង្គ	លោក Michael G.KARNAVAS
Elisabeth SIMONNEAU FORT	លោក គង់ សំអុន
	Anta GUISSÉ
	លោក Arthur VERCKEN
	លោក Jacques VERGÈS

I. សេចក្តីផ្តើម

១- កាលពីថ្ងៃទី១៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១២ សហព្រះរាជអាជ្ញាបានដាក់សំណើរបស់ខ្លួន សុំឲ្យទទួលយកនូវកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សីពាក់ព័ន្ធនឹងការជម្លៀសប្រជាជន ដំណាក់កាលទី១ (ញត្តិស្នើសុំសម្រាប់ដំណាក់កាលទីមួយ)[1]។ នៅក្នុងញត្តិស្នើសុំសម្រាប់ដំណាក់កាលទីមួយ សហព្រះរាជអាជ្ញាបានធ្វើការកត់សម្គាល់ថា សហព្រះរាជអាជ្ញានឹងដាក់ញត្តិស្រដៀងគ្នានេះ ក្នុងរយៈពេលដ៏ខ្លីខាងមុខ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការជម្លៀសប្រជាជនដំណាក់កាលទី២[2]។

២- នៅថ្ងៃទី២០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១២ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង (“អង្គជំនុំជម្រះ”) បានចេញ *សេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនលើសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា អនុលោមតាមវិធាន៩២ ពាក់ព័ន្ធនឹងការទទួលយកកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី និងឯកសារដទៃទៀតនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង (“សេចក្តីសម្រេច”)*[3] ។ សេចក្តីសម្រេចនេះបានអនុញ្ញាតឲ្យភាគីដាក់ជូនអង្គជំនុំជម្រះនូវកំណត់ហេតុជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ និងប្រតិចារឹករបស់បុគ្គលដែលបច្ចុប្បន្នមិនត្រូវបានកំណត់ពេលឲ្យចូលបង្ហាញខ្លួនជាសាក្សី និងបានគូសបញ្ជាក់ជាទូទៅពីកត្តាផ្សេងៗដែលនឹងត្រូវលើកយកមកពិចារណាដោយអង្គជំនុំជម្រះនៅក្នុងការកំណត់អំពីភាពអាចទទួលយកបាន និងតម្លៃភវនីយភាពនៃឯកសារដែលបានផ្តល់ជូន ដើម្បីបញ្ជាក់លើបញ្ហាផ្សេងៗ ក្រៅពីសកម្មភាព និងអំពើរបស់ជនជាប់ចោទ[4]។

៣- ដូចដែលបានជម្រាបឲ្យដឹងជាមុនរួចហើយនៅក្នុងញត្តិស្នើសុំសម្រាប់ដំណាក់កាលទីមួយ និងចម្លើយតបជាផ្នែកៗចំពោះសេចក្តីសម្រេចនេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាដាក់ញត្តិមួយនាពេលនេះ និងអមដោយឧបសម្ព័ន្ធចំនួនបួនមកជាមួយ ទាក់ទងទៅនឹងចម្លើយសាក្សីនានាដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការជម្លៀសប្រជាជនដំណាក់កាលទី២ និងបញ្ហាភស្តុតាងផ្សេងៗទៀត។ ជាងនេះទៀត ទោះបីជាញត្តិដំណាក់កាលទីមួយនេះ បានដាក់ជូនមុនសេចក្តីសម្រេចក៏ដោយ សហព្រះរាជអាជ្ញាស្នើឲ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលា

---

[1] ឯកសារលេខ E208 សំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាស្នើសុំឲ្យទទួលយកចម្លើយសាក្សីពាក់ព័ន្ធនឹងការជម្លៀសប្រជាជនដំណាក់កាលទី១ ចុះថ្ងៃទី១៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១២

[2] ក្នុងឯកសារលេខ E208 ដដែលដូចខាងលើ, កថាខណ្ឌទី៥។

[3] **E96/7** *សេចក្តីសម្រេចលើសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា អនុលោមតាមវិធាន៩២ ពាក់ព័ន្ធនឹងការទទួលយកកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី និងឯកសារដទៃទៀតនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង*, ២០ មិថុនា ២០១២។

[4] ក្នុងឯកសារលេខ **E96/7** ដដែលដូចខាងលើ, កថាខណ្ឌទី២៣-២៥។

ដំបូងពិចារណាញត្តិដំណាក់កាលទីមួយ និងឧបសម្ពន្ធភ្ជាប់ ដែលជាប់ជាមួយញត្តិភ្លាមៗនេះ អនុវត្តទៅតាមលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យ និងទម្រង់បែបបទនៃសេចក្តីសម្រេចនេះ ជាផ្នែកមួយនៃចម្លើយតបនេះដែលមាននៅក្នុងញត្តិនោះដែរ។

៤- ចម្លើយជាលាយលក្ខណ៍អក្សរដែលជាឧបសម្ព័ន្ធភ្ជាប់ជាមួយនឹងញត្តិស្នើសុំលើកទីមួយ និងញត្តិស្នើសុំភ្លាមៗ "ដែលឈានទៅធ្វើជាភ័ស្តុតាងអំពីបញ្ហានានា ក្រៅពីសកម្មភាព ឬអំពើរបស់ជនជាប់ចោទ (និង..*ដែលគ្រាន់តែឃើញមួយក្រឡេកភ្នែកដំបូង* មានភាពជាប់ទាក់ទង និងអាចឱ្យជឿទុកចិត្តបាន ហើយម្យ៉ាងទៀតមិនត្រូវបានដកចេញពីលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យក្រោមវិធាន៨៧(៣)នោះឡើយ"[5]។ ជាលទ្ធផល ចម្លើយជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទាំងនេះគឺ "អាចឱ្យទួលយកបាន...ដោយមិនចាំបាច់តម្រូវឱ្យមានការចូលរួមពី [អ្នកនិពន្ធ] នៅក្នុងសវនាការនោះឡើយ" ហើយ [អង្គជំនុំជម្រះ] ដោយផ្អែកលើលក្ខខណ្ឌមួយអាចពឹងផ្អែកលើឯកសារនោះ"[6]។ ដូចដែលមានការពន្យល់បន្ថែមខាងក្រោមនេះ និងនៅក្នុងញត្តិស្នើសុំលើកទីមួយ មូលហេតុដែលនាំឱ្យចម្លើយទាំងនេះមានភវនីយភាពខ្ពស់គឺរួមមានហេតុផលថា ចម្លើយទាំងនេះ "មានភាពត្រួតគ្នា" ដែលមានភាពស៊ីសង្វាក់គ្នា "ទាក់ទងទៅនឹងប្រវត្តិសាស្ត្រនយោបាយ និងយោធាដែលមានការពាក់ព័ន្ធ, ដែលទាក់ទងនឹងភ័ស្តុតាងអំពីទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្ម..ដែលឈានទៅដល់ការបង្ហាញភ័ស្តុតាងអំពីធាតុផ្សំបទល្មើសក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិ និងពាក់ព័ន្ធទៅនឹងផលប៉ះពាល់នៃឧក្រិដ្ឋកម្មផ្សេងៗទៅលើជនរងគ្រោះ"[7]។

៥- បន្ថែមលើនេះ ឯកសារទាំងអស់ដែលមាននៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធនានាភ្ជាប់ទៅនឹងញត្តិដំណាក់កាលទីមួយ និងញត្តិភ្លាមៗ គឺជាកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សីដែលធ្វើឡើង ដោយការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត("កសចស")។ "កំណត់ហេតុដែលធ្វើឡើងក្នុងអំឡុងកិច្ចស៊ើបសួរ ត្រូវបានសន្មតថាមានភាពពាក់ព័ន្ធ និងភាពជឿជាក់បាន"[8]។ ដោយគិតដល់ការសន្មតទុកជាមុននេះ និងដោយយោងទៅតាម

---

[5] ឯកសារលេខ **E96/7** *ដូចគ្នានឹងខាងលើត្រង់កន្លែងដែល* កថាខណ្ឌទី២៣ ។ លើសពីនេះ តាមកម្រិតដែលព័ត៌មានណាមួយដែលមាននៅក្នុងចម្លើយនានាដែលត្រូវបានបកស្រាយដោយអង្គជំនុំជម្រះថាមានការជាប់ទាក់ទងទៅនឹងសកម្មភាព ឬអំពើរបស់ជនជាប់ចោទនោះ សហព្រះរាជអាជ្ញាមិនព្រមទទួលស្គាល់អំពីគោលបំណងដែលចង់ប្រើប្រាស់នូវចម្លើយទាំងនេះសម្រាប់គោលបំណងនាពេលបច្ចុប្បន្ននេះឡើយ។

[6] ឯកសារលេខ **E96/7** *ដូចគ្នានឹងខាងលើត្រង់កន្លែងដែល* កថាខណ្ឌទី២៣ ។.

[7] ឯកសារលេខ **E96/7** *ដូចគ្នានឹងខាងលើត្រង់កន្លែងដែល* កថាខណ្ឌទី២៤ ។

[8] **E96/7** *ក្នុងឯកសារដដែលដូចខាងលើ,* កថាខណ្ឌទី២៦។

កត្តានានាដែលអង្គជំនុំជម្រះបានកំណត់អត្តសញ្ញាណ សហព្រះរាជអាជ្ញាសន្និដ្ឋានថាកំណត់ហេតុទាំងនេះកំណត់អត្តសញ្ញាណនៅក្នុងញត្តិនេះ និងញត្តិស្នើសុំលើកទីមួយ គឺសុទ្ធតែអាចទទួលយកបាន និងមានភាពនីយហេតុខ្ពស់។ បន្ថែមលើនេះ កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សីដែលធ្វើឡើងដោយ កសចស ទាំងអស់ សុទ្ធតែត្រូវបានបកប្រែភាសារួចហើយ ដូច្នេះវាបានកាត់បន្ថយនូវកង្វល់ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការបែងចែកធនធាននៅក្នុងបញ្ហានេះ។

៦- ចំពោះញត្តិដំណាក់កាលទីមួយ សហព្រះរាជអាជ្ញាស្នើថា កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សីដែលបានកំណត់អត្តសញ្ញាណនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធភ្ជាប់មកជាមួយ ត្រូវទទួលយកជាភ័ស្តុតាង ហើយចំណាត់លេខ E3 (ត្រឹមកម្រិតតែចំណាត់លេខនេះមិនទាន់បានដាក់)។ សហព្រះរាជអាជ្ញាស្នើបន្ថែមទៀតឲ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងសម្អាងទៅលើភ័ស្តុតាងនេះ ដែលជាប់ជាមួយនឹងសក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់នៅពេលសវនាការ ក្នុងការវាយតម្លៃបទចោទប្រកាន់ប្រឆាំងនឹងជនជាប់ចោទ នៅក្នុងដំណាក់កាលទីមួយនៃសំណុំរឿង០០២នេះ។

៧- សហព្រះរាជអាជ្ញាកំពុងបិតនៅក្នុងដំណើរការនៃការកំណត់អត្តសញ្ញាណបន្ថែមទៀតលើឯកសារនានាដែលឆ្លើយតបទៅនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះ។ យោងទៅតាមសេចក្តីណែនាំរបស់អង្គជំនុំជម្រះ សហព្រះរាជអាជ្ញារំពឹងថា ខ្លួននឹងផ្តល់ការកំណត់អត្តសញ្ញាណឯកសារស៊ីសង្វាក់ក្នុងសំណុំរឿងបន្ថែមទៀត ជូនដល់អង្គជំនុំជម្រះ នៅថ្ងៃ ឬនៅមុនថ្ងៃទី២៧ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១២[9]។

II. និដ្ឋភាពអំពីឧបសម្ព័ន្ធនានាដែលអមមកជាមួយ

ក. ឧបសម្ព័ន្ធ I

៨- នៅក្នុង**ឧបសម្ព័ន្ធទី I** ដែលភ្ជាប់ជាមួយនឹងញត្តិបច្ចុប្បន្ននេះ មានសម្រង់អំពីកំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីដែលបានធ្វើឡើងដោយការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត(“OCIJ”) ជាមួយនឹងសាក្សីនានា (“ចម្លើយសាក្សី”)។ សម្រង់ទាំងនេះជាប់ទាក់ទងដោយផ្ទាល់ទៅនឹងដំណាក់កាលទី២ នៃការជម្លៀសប្រជាជន ដូចដែលបានចោទប្រកាន់នៅក្នុងដីកាដំណោះស្រាយ[10]។ សម្រង់ទាំងនេះមាន

[9] **E96/7** *ក្នុងឯកសារដដែលដូចខាងលើ,* កថាខណ្ឌទី៣៥.ឃ។

[10] សូមអាន ឯកសារលេខ **D427** ដីកាដំណោះស្រាយ, ត្រង់កថាខណ្ឌទី២៦២។

ភ័ស្តុតាងមានតម្លៃបញ្ជាក់យ៉ាងស៊ីសង្វាក់គ្នា ទាក់ទងនឹងការបង្ហាញបទចោទប្រកាន់អំពីឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិលើជនជាប់ចោទនៅក្នុងសវនាការលើកដំបូងនៃសំណុំរឿងលេខ០០២ គឺឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិក្នុងបទសម្លាប់រង្គាល បទធ្វើទុក្ខបុកម្នេញខាងនយោបាយ និងអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត តាមរយៈការវាយប្រហារទៅលើសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស ការជម្លៀសដោយបង្ខំ និងការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ[11]។

៩- នៅក្នុង**ឧបសម្ព័ន្ធទី** I មានសម្រង់ចម្លើយសាក្សីចំនួន៥៨ ដែលបានផ្តល់ជូនដោយសាក្សីចំនួន៥១នាក់ ដោយក្នុងនោះមានសាក្សីចំនួន៧នាក់ បានផ្តល់ចម្លើយចំនួនពីរលើកក្នុងសាក្សីម្នាក់ៗ។ កំណត់ហេតុចំនួន២ដែលបានផ្តល់ដោយសាក្សីម្នាក់ៗក្នុងចំណោមសាក្សីទាំង៧នាក់នេះ បានលើកយោងទៅលើឧប្បត្តិហេតុដូចគ្នាស្តីពីការជម្លៀសដោយបង្ខំ និងដូច្នេះត្រូវបានចាត់ទុកដូចជាចម្លើយតែមួយសម្រាប់ដាក់ជាស្ថិតិនៅក្នុងញត្តិនេះ។ ចម្លើយសាក្សីចំនួន៣ក្នុងចំណោមចម្លើយសាក្សីនៅក្នុង**ឧបសម្ព័ន្ធទី** I ត្រូវបានដាក់នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង និងបានដាក់លេខ E3 រួចហើយ[12]។

១០- សម្រង់នៅក្នុង**ឧបសម្ព័ន្ធទី** I បានបង្ហាញក្នុងទម្រង់ដូចគ្នា និងយកតាមអភិក្រមដូចគ្នា សម្រាប់ដាក់បញ្ចូលក្នុងសម្រង់នៅក្នុង**ឧបសម្ព័ន្ធទី** I នៃញត្តិស្នើសុំសម្រាប់ដំណាក់កាលទី១ ដូចដែលបានរៀបរាប់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី៥ ដល់ទី៩ នៃញត្តិនេះ។ ប្រការគួរឲ្យកត់សម្គាល់នោះគឺ នៅក្នុង**ឧបសម្ព័ន្ធទី** I នេះ មិនបានបញ្ចូលសម្រង់ចម្លើយសាក្សី ដែលបានរៀបចំឡើងដោយភាគីទីបីទេ, និងមិនបានបញ្ចូលពីចម្លើយសាក្សីដែលបានផ្តល់សក្ខីកម្មដោយផ្ទាល់មាត់រួចហើយ, ឬមិនបានបញ្ចូលពីសាក្សីនានាដែលត្រូវបានបញ្ជាក់អត្តសញ្ញាណរួចហើយដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ថាជាសាក្សីដ៏មានសក្តានុពលសម្រាប់វគ្គដំបូងនៃសវនាការនេះទេ[13]។ លើសពីនេះ ចំពោះញត្តិស្នើសុំដំណាក់កាលទី១

---

[11] សូមអាន ឯកសារលេខ **E124/7.1** ឧបសម្ព័ន្ធភ្ជាប់ជាមួយនឹងសេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាដែលសុំឲ្យធ្វើការពិនិត្យពិចារណាឡើងវិញទៅលើវក្យស័ព្ទនៃដីកាបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ចុះថ្ងៃទី១៨ តុលា ២០១១ ត្រង់ទំព័រ២ ចំនុច៤។

[12] សូមអាន ឯកសារលេខ D233/3 (E3/414); លេខD278/4 (E3/436); លេខ D234/19 (E3/419)។ សូមអាន ឯកសារលេខ **E185.1** ឧបសម្ព័ន្ធ ក ដែលភ្ជាប់ជាមួយនឹងសេចក្តីសម្រេចស្តីពីការជំទាស់ទៅនឹងឯកសារនានាដែលបានស្នើសុំឲ្យដាក់ជូនចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះ, ចុះថ្ងៃទី៩ មេសា ២០១២។

[13] ដូចដែលបានចែងនៅក្នុងឯកសារលេខ **E131/1.1** ឧបសម្ព័ន្ធសម្ងាត់ ក បញ្ជីដោយផ្នែកៗនៃសាក្សី អ្នកជំនាញ និងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីសម្រាប់សវនាការលើកដំបូងក្នុងសំណុំរឿងលេខ០០២, ចុះថ្ងៃទី២៥ តុលា ២០១១ និងឯកសារលេខ **E172** អនុស្សរណៈរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងដែលមានចំណងជើងថា "ក្រុមសាក្សី អ្នកជំនាញ និងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីជាបន្ទាប់ ដែលត្រូវធ្វើការស្តាប់ចម្លើយនៅក្នុងសំណុំរឿងលេខ ០០២/០១", ចុះថ្ងៃទី២១ កុម្ភៈ ២០១២។

ចម្លើយសាក្សីដែលត្រូវបានស្នើសុំដោយសហព្រះរាជអាជ្ញា ដើម្បីកោះហៅចូលសវនាការ ប៉ុន្តែសាក្សីទាំងនោះមិនទាន់ត្រូវបានជ្រើសរើសដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង សម្រាប់វគ្គដំបូងនៃសវនាការនៅឡើយទេ[14] ត្រូវបានដាក់បញ្ចូលនៅក្នុង**ឧបសម្ព័ន្ធទី** I រួចហើយ គឺជាសិទ្ធិរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាក្នុងការដាក់សេចក្តីសន្និដ្ឋាន ដើម្បីឲ្យកោះហៅសាក្សីទាំងនេះ នៅពេលសវនាការនៅក្នុងដំណាក់កាលក្រោយទៀត។

១១- ជាចុងក្រោយ កត់សម្គាល់ឃើញថា ចម្លើយសាក្សីដែលបានដាក់បញ្ចូលនៅក្នុង**ឧបសម្ព័ន្ធទី** I ដែលភ្ជាប់មកជាមួយនឹងញត្តិបច្ចុប្បន្ននេះ គឺមានការជាន់គ្នាក្នុងកំរិតណាមួយ ជាមួយនឹង**ឧបសម្ព័ន្ធទី** I **និងទី** II ដែលភ្ជាប់ជាមួយនឹងញត្តិស្នើសុំសម្រាប់ដំណាក់កាលទី១ ពីព្រោះនៅក្នុងចម្លើយទាំងនេះមានភ័ស្តុតាងពាក់ព័ន្ធនឹងដំណាក់កាលទាំងពីរនៃការជម្លៀសប្រជាជន។ ដើម្បីឲ្យជាក់លាក់នោះគឺមានសម្រង់ចំនួន២៧ក្នុងចំណោមសម្រង់ដែលមាននៅក្នុង**ឧបសម្ព័ន្ធ** I ចំពោះញត្តិបច្ចុប្បន្ននេះ ត្រូវបានយកមកពីចម្លើយសាក្សីដែលបានមកពីសម្រង់ចម្លើយសាក្សីផ្សេងៗទៀត ដែលបានដាក់បញ្ចូលនៅក្នុង**ឧបសម្ព័ន្ធទី** I ឬ ទីII ដែលភ្ជាប់មកជាមួយនឹងញត្តិស្នើសុំសម្រាប់ដំណាក់កាលទីមួយ[15]។

[14] សូមអាន **E9/4** បញ្ជីសាក្សី អ្នកជំនាញ និងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់សហព្រះរាជាអាជ្ញា អនុលោមតាមវិធាន៨០ នៃវិធានផ្ទក្នុង រួមបញ្ចូលទាំងឧបសម្ព័ន្ធជាការសម្ងាត់ទី ១, ២, ៣, ៣ក,៤, និងទី៥, ចុះថ្ងៃទី២៨ មករា ២០១១។ សាក្សីទាំងនេះមានចំនួនទាំងអស់១៩ នាក់គឺ - សាក្សី TCCP-1, សាក្សី TCW-63, សាក្សី TCCP-36, សាក្សីTCCP-37, សាក្សី TCW-253, សាក្សី TCW-269, សាក្សី TCW-280, សាក្សី TCW-285, សាក្សី TCCP-45, សាក្សី TCCP-64, សាក្សី TCW-426, សាក្សី TCCP-98, សាក្សី TCW-546, សាក្សី TCW-585, សាក្សី TCCP-138, សាក្សី TCW-661, សាក្សី TCW-674, សាក្សី TCW-718 និង សាក្សី TCCP-169។

[15] សម្រង់ចំនួនដប់ប្រាំបីនៅក្នុងឧបសម្ពន្ធទី I ដែលភ្ជាប់មកជាមួយនឹងញត្តិនេះត្រូវបានយកមកពីចម្លើយសាក្សីនានាដែលត្រូវបានដាក់បញ្ចូលផងដែរ នៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធទី I ដែលភ្ជាប់មកជាមួយនឹងញត្តិស្នើសុំសម្រាប់ដំណាក់កាលទី១នេះ គឺ: ឯកសារលេខ D199/15 (ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី TCCP-1); ឯកសារលេខ D166/35 (មិនមានរហស្សនាម); ឯកសារលេខ D125/169 (មិនមានរហស្សនាម); ឯកសារលេខ D278/4 [E3/436] (ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី TCCP-36); ឯកសារលេខ D234/19 [E3/419] (សាក្សី TCW-253); ឯកសារលេខ D246/10 (មិនមានរហស្សនាម); ឯកសារលេខ D296/8 (មិនមានរហស្សនាម); ឯកសារលេខD246/3 (ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី TCCP-64); ឯកសារលេខD232/88 (សាក្សី TCW-426); ឯកសារលេខD296/10 (ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី TCCP-108); ឯកសារលេខ D40/6 (មិនមានរហស្សនាម); ឯកសារលេខ D125/57 (សាក្សី TCW-546); ឯកសារលេខ D278/2 (ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី TCCP-138); ឯកសារលេខ D369/31 (មិនមានរហស្សនាម); ឯកសារលេខ D246/16 (មិនមានរហស្សនាម); ឯកសារលេខ D166/9 (សាក្សី TCW-718); ឯកសារលេខ D246/4 (ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី TCCP-169); ឯកសារលេខ D296/2 (ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី TCCP-172)។ មានសម្រង់ចំនួនប្រាំបួននៅក្នុងឧសម្ព័ន្ធទី I ដែលភ្ជាប់ជាមួយនឹងញត្តិបច្ចុប្បន្ននេះ គឺបានយកមកពីចម្លើយសាក្សីដែលបានដាក់បញ្ចូលផងដែរនៅក្នុងឧបសម្ពន្ធទី II សម្រាប់ដំណាក់កាលដំបូងដែលភ្ជាប់មកជាមួយនិងញត្តិនេះគឺមាន: ឯកសារលេខ D125/47 (សាក្សី TCW-63); D217/2 (ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី TCCP-45); ឯកសារលេខ D246/6 (មិនមានរហស្សនាម); ឯកសារលេខ D166/181 (មិនមានរហស្សនាម); ឯកសារលេខ

ខ. ឧបសម្ព័ន្ធ II - IV

១២- **ឧបសម្ព័ន្ធ II** ផ្តល់ជាទិដ្ឋភាពមួយ ក្នុងទម្រង់ជាតារាងស្តីពីសម្រង់ចម្លើយសាក្សី ដែលមានក្នុង **ឧបសម្ព័ន្ធ I**។ តារាងនេះថែងអំពីទីតាំងនានាដែលប្រជាជនត្រូវបានគេជម្លៀសទៅ និងទីតាំងដែលប្រជាជនត្រូវបានគេជម្លៀសចេញ។ តារាងនេះក៏បានបញ្ជាក់ផងដែរអំពីចំនួននៃការជម្លៀស ដែលសាក្សីនីមួយៗក្នុងចំណោមសាក្សីទាំងនោះបានផ្តល់ចម្លើយ។ **ឧបសម្ព័ន្ធ III** មានបញ្ជីមួយនៃចម្លើយសាក្សីទាំងអស់ដែលត្រូវបានដាក់បញ្ចូលតាមលំដាប់តួអក្សរនៃឈ្មោះសាក្សី និងបញ្ជាក់អំពីចលនាជម្លៀសពាក់ព័ន្ធ ដែលបានយោងនៅក្នុងចម្លើយរបស់សាក្សីទាំងនោះ។

១៣- **ឧបសម្ព័ន្ធ IV** ជាផែនទីមួយដែលបង្ហាញអំពីចលនាជម្លៀសចំនួន ៥៨ ផ្សេងៗពីគ្នា ដែលត្រូវបានកំណត់ដោយសាក្សីចំនួន៤០នាក់។ សាក្សីនានាដែលនៅសល់មិនបានបញ្ជាក់អំពីទីតាំងជាក់លាក់ដែលប្រជាជនត្រូវបានគេជម្លៀសទៅ ឬទីកន្លែងដែលប្រជាជនត្រូវបានជម្លៀសចេញ ឬកំណត់អំពីចលនាជម្លៀសច្រើនដង ដែលគេមិនអាចកំណត់ទីតាំងទាំងនោះបាន។ ក្រុមទាំងពីរប្រភេទនេះមិនអាចត្រូវបានដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងផែនទីបានឡើយ។ ដូចដែលបានបង្ហាញនៅក្នុងផែនទី និងបានរៀបរាប់យ៉ាងពិស្តារនៅក្នុងដីកាដំណោះស្រាយ ចលនាជម្លៀសប្រជាជនដ៏សំខាន់ គឺទៅតាមទីតាំងដែល បកក បានកំណត់ ដូចជាទៅភូមិភាគពាយ័ព្យ (ខេត្តបាត់ដំបង ខេត្តពោធិ៍សាត់ និងខេត្តបន្ទាយមានជ័យ) ឬនៅភូមិភាគកណ្តាល (ភូមិភាគឧត្តរចាស់) (ខេត្តកំពង់ធំ និងផ្នែកមួយចំនួននៃខេត្តកំពង់ចាម)។ ស្របពេលជាមួយគ្នានោះដែរ មានការជម្លៀសប្រជាជនទ្រង់ទ្រាយតូចៗចេញពីភូមិភាគបូព៌ា និងនៅក្នុងភូមិភាគបូព៌ានោះតែម្តង (ខេត្តព្រៃវែង និងខេត្តស្វាយរៀង) ឲ្យទៅកាន់ខេត្តក្រចេះ (តំបន់៥០៥), ការជម្លៀសក្នុងភូមិភាគកណ្តាល (ភូមិភាគឧត្តរចាស់) ឬមួយក៏ការជម្លៀសនៅក្នុងខេត្តបាត់ដំបង[16]។ ចំពោះញត្តិស្នើសុំសម្រាប់ដំណាក់កាលទីមួយ កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សីដែលបានកំណត់ក្នុង**ឧបសម្ព័ន្ធ I - III** និងបានបង្ហាញនៅលើផែនទី មិនបានឆ្លើយតបទៅនឹងចំនួនចលនាជម្រៀសជាក់ស្តែងនានា ឬទៅនឹងចំនួនមនុស្សពិតប្រាកដដែលត្រូវបានគេជម្លៀសនោះទេ[17]។

D246/11 (ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី TCCP-67); ឯកសារលេខD166/50 (មិនមានរហស្សនាម); ឯកសារលេខD217/3 (មិនមានរហស្សនាម); ឯកសារលេខ D166/16 (មិនមានរហស្សនាម); និង ឯកសារលេខ D125/51 (មិនមានរហស្សនាម)។

[16] សូមអាន **D427** ដីកាដំណោះស្រាយ, ត្រង់កថាខណ្ឌទី ២៦២-២៦៣។

[17] ដូចដែលបានចែងនៅក្នុងដីកាដំណោះស្រាយ កសចស ធ្លាប់បានទទួលស្គាល់ពីការពិបាកនៅក្នុងការប៉ាន់ប្រមាណអំពីចំនួនមនុស្សពិតប្រាកដដែលគេបានជម្លៀសនៅក្នុងអំឡុងពេលនោះ។ សូមអាន **D427** ដីកាដំណោះស្រាយ, ត្រង់កថាខណ្ឌទី ២៦៤។

ជាងនេះទៀត វាបានបង្ហាញជាគំរូនៃព្រឹត្តិការណ៍របស់បុគ្គលម្នាក់ៗ ដែលបានរៀបរាប់អំពីកាលៈទេសៈផ្សេងៗគ្នា និងទិសដៅនៃការជម្លៀស។

III. **ភាពពាក់ព័ន្ធនៃភស្តុតាងដែលមាននៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ I**

១៤- កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយរបស់សាក្សីដែលមាននៅក្នុង**ឧបសម្ព័ន្ធ I** ទាក់ទងដោយផ្ទាល់ទៅនឹងការជម្លៀសប្រជាជនដំណាក់កាលទី២ ដូចដែលបានរៀបរាប់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ២៦២-២៨២ នៃដីកាដំណោះស្រាយ។ សាក្សីទាំងនោះមានរាប់បញ្ចូលទាំងអ្នកត្រូវបានគេជម្លៀស និងទាំងប្រជាជនធម្មតាដែលជាសាក្សីបានឃើញគេជម្លៀសប្រជាជនដទៃទៀតឲ្យចេញពី ឬផ្លាស់ប្តូរទីតាំងភូមិរបស់ពួកគេ។ ឧបសម្ព័ន្ធនេះរួមមានទាំងអតីតខ្មែរក្រហមដែលមានមុខតំណែងជាក់លាក់ ឬជាយុទ្ធជនធម្មតា។

១៥- កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សីផ្តល់នូវភស្តុតាងស្តីពីការជម្លៀសដោយបង្ខំ ដែលបានកើតឡើងក្នុងអំឡុងពេលជាង២ឆ្នាំ ជាមួយនឹងការជម្លៀសទ្រង់ទ្រាយធំដែលបានកើតឡើងចាប់ពីភូមិភាគកណ្តាល និងភូមិភាគនិរតី ទៅកាន់ភូមិភាគពាយ័ព្យ និងភូមិភាគកណ្តាល (ភូមិភាគឧត្តរចាស់)។ បន្ថែមពីលើនេះ នៅមានចម្លើយចំនួន១៤ទៀតដែលបានផ្តល់ភស្តុតាងដ៏សំខាន់អំពីការជម្លៀសជនជាតិចាមឲ្យចេញពីខេត្តកំពង់ចាម ឬនៅក្នុងខេត្តកំពង់ចាមដែលបានកើតឡើង នៅចុងឆ្នាំ១៩៧៥[18]។ ចម្លើយទាំងនេះគឺស្របគ្នាទៅនឹងភស្តុតាងដទៃទៀតដែលត្រូវបានទទួលយកនៅពេលសវនាការ[19] និងបានបង្ហាញពីអត្ថិភាពនៃគោលនយោបាយរបស់ បកក ក្នុងការអនុវត្តការជម្លៀសជនជាតិចាមទ្រង់ទ្រាយធំមួយ ក្នុងគោលបំណងដើម្បីធ្វើឲ្យពួកគេខ្ចាត់ខ្ចាយចេញពីភូមិខ្មែរ ដោយអនុញ្ញាតឲ្យមានតែជនជាតិចាមមួយចំនួនតូចប៉ុណ្ណោះ អាចរស់នៅក្នុងភូមិបាន។

---

[18] សូមអាន D166/29; D125/97.1; D125/73 និង D125/73.1; D125/78.1; D166/161; D125/100 និង D125/100.1; D125/102; D232/88; D125/75; D125/104; D125/99; D125/105; D125/81; D125/101 និង D125/101.1 ។

[19] សូមអាន ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរ **21.3 [E3/154]** ទូរលេខ ១៥ របស់កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ផ្ញើពី ឆុន ជូនបង ប៉ុល, ថ្ងៃទី៣០ វិច្ឆិកា ១៩៧៥ និង **IS 4.25 [E3/1593]** លោក Ben Kiernan, *របប ប៉ុលពត,* ត្រង់លេខERN 00104322-28។

១៦- ជាមួយនឹងកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សីនៅក្នុង **ឧបសម្ព័ន្ធ I** បានផ្តល់នូវភ័ស្តុតាងមានតម្លៃសម្រាប់ការចោទប្រកាន់ ពីបទឧក្រិដ្ឋនានាប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ដែលទាក់ទងទៅនឹងការជម្លៀសប្រជាជន ដំណាក់កាលទី២ មានដូចជា ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិស្តីពីការធ្វើមនុស្សឃាត ការសម្លាប់រង្គាល ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញខាងនយោបាយ និងអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត តាមរយៈការវាយប្រហារទៅលើសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស តាមរយៈការជម្លៀសដោយបង្ខំ និងតាមរយៈការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ[20]។ ដោយឡែក កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សីបានផ្តល់នូវភ័ស្តុតាងស្តីពី៖

(ក) ការផ្លាស់ទីស្ថិតក្នុងលក្ខណៈទ្រង់ទ្រាយធំ - ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការបង្ហាញធាតុផ្សំទូទៅនៃការវាយប្រហារជាប្រព័ន្ធ ឬរាលដាលមួយដោយផ្ទាល់ប្រឆាំងទៅលើប្រជាពលរដ្ឋស៊ីវិល

(ខ) ការផ្លាស់ទីក្នុងលក្ខណៈបង្ខិតបង្ខំរួមទាំងការប្រើកម្លាំង ការគំរាមកំហែង និងការបង្ខិតបង្ខំ ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការកំណត់ធាតុផ្សំនៃឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ នៃអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀតតាមរយៈការផ្លាស់ទីដោយបង្ខំ

(គ) ស្ថានភាពអមនុស្សធម៌ក្នុងអំឡុងពេលផ្លាស់ទីដោយបង្ខំ និងនៅពេលធ្វើដំណើរទៅដល់ រួមមាន កង្វះម្ហូបអាហារ ទីស្នាក់អាស្រ័យ ការដឹកជញ្ជូន និងការព្យាបាលផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រជាដើម - ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការបង្ហាញធាតុផ្សំនៃឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ដោយការសម្លាប់រង្គាល ព្រមទាំងអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត តាមរយៈការវាយប្រហារទៅលើសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស

(ឃ) ការកំណត់គោលដៅទៅលើអ្នកដែលបដិសេធមិនព្រមចាកចេញ និងការបញ្ជូនពួកគេទៅរៀនសូត្រឡើងវិញ ដែលពួកគេមិនដែលបានវិលត្រឡប់មកវិញ - ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការកំណត់ធាតុផ្សំនៃឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិនៃអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត តាមរយៈការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ

[20] សូមអាន **E124/7.1** ឧបសម្ព័ន្ធទៅនឹងសេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ស្នើសុំឱ្យពិចារណាឡើងវិញអំពីវាក្យស័ព្ទ ដីកាបំបែកសំណុំរឿង, ថ្ងៃទី១៨ តុលា ២០១១, ត្រង់ទំព័រទី២ ចំណុចទី៥។

(ង) លក្ខណៈអចិន្ត្រៃយ៍នៃការជម្លៀសចេញ ចំពោះអ្នកជម្លៀសត្រូវបង្ខំឱ្យរស់នៅតាមបណ្តាទីតាំងថ្មីៗ ព្រមទាំងចូលរួមក្នុងគម្រោងប្រើប្រាស់ពលកម្មដោយបង្ខំនានា - ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការមិនមានមូលហេតុនានាសម្រាប់ការផ្លាស់ទីប្រជាជន ដែលត្រូវបានអនុញ្ញាតដោយច្បាប់អន្តរជាតិ

(ច) លក្ខណៈជម្លៀសដែលបានគ្រោងទុកជាមុន និងបានរៀបចំយ៉ាងល្អ - ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការមិនមានមូលហេតុណាមួយ សម្រាប់បំលាស់ទីប្រជាជន ដែលអនុញ្ញាតដោយច្បាប់អន្តរជាតិ និងជាភ័ស្តុតាងបញ្ជាក់ពាក់ព័ន្ធអំពីគោលបំណង, ឧទាហរណ៍៖

- ទាក់ទងនឹងការជម្លៀសទៅភូមិភាគពាយ័ព្យ មានភ័ស្តុតាងស៊ីសង្វាក់គ្នាដែលថាកម្មាភិបាល បកក គឺជាអ្នកទទួលខុសត្រូវក្នុងការអនុវត្តការជម្លៀសនេះ ចាប់ពីពេលចាប់ផ្តើម រហូតដល់ពេលបញ្ចប់ តាមការប្រើបញ្ជីឈ្មោះ ការរៀបចំការដឹកជញ្ជូន និងការឃ្លាំមើលទៅលើការជម្លៀស នៅគ្រប់ដំណាក់កាលទាំងអស់

- ទាក់ទិននឹងការជម្លៀសដែលកើតឡើងនៅក្រោយការប៉ះបោររបស់ចាម សាក្សីផ្តល់ភ័ស្តុតាងអំពីប្រជាជនចាមត្រូវបានគេបំបែកចេញពីក្រុមធំ នៅមុនការជម្លៀស នៅពេលចាកចេញ និងក្នុងពេលធ្វើដំណើរ ឬពេលទៅដល់។

(ឆ) ការបំបែកជនរងគ្រោះដោយផ្អែកទៅលើចរិតលក្ខណៈបុគ្គល រួមទាំងសមាជិកភាពនៅក្នុងក្រុមជាគោលដៅដូចជា "ប្រជាជនថ្មី" មនុស្សដែលជាប់ទាក់ទងទៅនឹងរបប លន់ នល់ ចាម ចិន និងខ្មែរកម្ពុជាក្រោម - ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការកំណត់ធាតុផ្សំទូទៅ "មូលដ្ឋាននៃការរើសអើង" និងធាតុផ្សំដទៃទៀតនៃឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ដោយអំពើមនុស្សឃាត និងដោយការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដោយមូលហេតុនយោបាយ និងអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងទៀតតាមរយៈការវាយប្រហារទៅលើសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស។

១៧- ជាងនេះទៀត ចំពោះកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សីដែលស្វះស្វែងឱ្យមានការទទួលយក នៅក្នុងញ្ញត្តិស្តីពីដំណាក់កាលទី១ បន្ថែមទៅលើការផ្តល់ភ័ស្តុតាងស្តីពីការជម្លៀសប្រជាជនដោយបង្ខំ នៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។ កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សីទាំងនេះផ្តល់ជាភ័ស្តុតាងពាក់ព័ន្ធបញ្ហាក្នុងដំណាក់កាលសវនាការដំបូង និងនៅក្នុងដីកាដំណោះស្រាយ ដូចជា ទិដ្ឋភាពប្រវត្តិសាស្ត្រនយោបាយ និងយោធា ឧក្រិដ្ឋកម្មផ្សេងៗទៀត អត្ថិភាពជម្លោះប្រដាប់អាវុធអន្តរជាតិ ដែលជាការវាយប្រហារមានលក្ខណៈរាលដាល និងជាប្រព័ន្ធសំដៅទៅលើជនស៊ីវិល និងផលប៉ះពាល់ទៅលើជនរងគ្រោះដែលបណ្តាលមកពីបទល្មើសនោះ និងអំពើផ្សេងៗទៀត។ បញ្ហាបន្ថែមទាំងនេះដែលកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សីស្វះស្វែងឱ្យមានការទទួលយកនៅក្នុងញ្ញត្តិនេះ និងញ្ញត្តិស្តីពីដំណាក់កាលទី១ដែលទាក់ទងគ្នា ត្រូវបានកំណត់អត្តសញ្ញាណជាក់លាក់ ចំពោះកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សីម្នាក់ៗដែលមានចែងនៅក្នុង**ឧបសម្ព័ន្ធ ១២** នៃវិធាន ៨០(៣) ស្តីពីបញ្ជីឯកសារសម្រាប់សវនាការ[21] និងបញ្ជីសង្ខេបចម្លើយសាក្សី ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងអ្នកជំនាញដែលពាក់ព័ន្ធ អនុលោមតាមវិធាន ៨០ របស់សហព្រះរាជអាជ្ញា[22]។

១៨- អាស្រ័យដោយហេតុផលទាំងឡាយខាងលើ កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី គឺអាចទទួលយកបានដោយយោងទៅតាមកត្តានានា ដែលអង្គជំនុំជម្រះបានកំណត់អត្តសញ្ញាណ ហើយដែល *លើសពីអ្វីៗ* គឺមានភវនីយហេតុយ៉ាងខ្ពស់ស្តីពីបញ្ហាផ្សេងៗ ដែលទាក់ទងទៅនឹងការជម្លៀសប្រជាជនដំណាក់កាលទីពីរ និងភ័ស្តុតាងផ្សេងៗទៀតដែលបានបញ្ជាក់ខាងលើ។

IV. ដំណោះស្រាយដែលបានស្នើសុំ

១៩- ក្នុងមូលហេតុដែលបានរៀបរាប់ជាបន្តបន្ទាប់ សហព្រះរាជអាជ្ញាស្នើដល់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងៈ

[21] ឯកសារ **E9/31** បញ្ជីឯកសារសម្រាប់សវនាការ និងឧបសម្ព័ន្ធពាក់ព័ន្ធ របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអនុលោមតាមវិធាន ៨០ (៣), ចុះថ្ងៃទី១៩ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១១។

[22] ឯកសារ **E9/13.1** ឧបសម្ព័ន្ធ របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាស្តីពីចម្លើយសង្ខេបរបស់សាក្សី ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងអ្នកជំនាញ អនុលោមតាមវិធាន ៨០ ចុះថ្ងៃទី២៣ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១១។

(ក) ទទួលយកកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សីដែលមាននៅក្នុង**ឧបសម្ព័ន្ធ** **I** ជាភ័ស្តុតាង និងចាត់ថ្នាក់ចម្លើយទាំងនោះជាប្រភេទឯកសារ E3 ទៅតាមវិសាលភាពដែលមិនទាន់បានធ្វើ, និង

(ខ) សំអាងទៅលើកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សីដែលមាននៅក្នុង**ឧបសម្ព័ន្ធ** **I** ជាភ័ស្តុតាងរួម ក្នុងការរួមបញ្ចូលជាមួយសក្ខីកម្មដោយផ្ទាល់មាត់នៅពេលសវនាការ ក្នុងការកំណត់បទចោទប្រឆាំងនឹងជនជាប់ចោទនៅក្នុងសវនាការដំណាក់កាលដំបូងនៃសំណុំរឿង០០២។

កាលបរិច្ឆេទ	ឈ្មោះ	ទីកន្លែង	ហត្ថលេខា
ថ្ងៃទី៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១២	**លោកស្រី ជា លាង** សហព្រះរាជអាជ្ញា	ភ្នំពេញ	[signature]
	លោក William SMITH សហព្រះរាជអាជ្ញារង		[signature]